

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/88/2020
Identifikačné číslo spisu: 4211221580
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4211221580.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a sudcov JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a Mgr. Dušana Čima v spore žalobcu B. C. M., bývajúceho v L., D. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Ivetou Majlingovou, advokátkou v Komárne, Pohraničná 7, proti žalovanej B. M., bývajúcej v L., O. A. X, zastúpenej advokátskou kanceláriou BAKO LEVRINC - advokáti s. r. o., so sídlom vo Zvolene, J. Kozáčka 13, IČO: 36 859 842, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 6 C 380/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 26. novembra 2019 sp. zn. 12 Co 165/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 6 C 380/2011-416 z 5. septembra 2017 žalobu zamietol. Žalovanej priznal náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

1.1. Vykonaným dokazovaním zistil, že manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 10 C 207/2010-29 dňom 26. augusta 2010. Počas trvania manželstva žalobca ako spoločník obchodnej spoločnosti DÓRA FASHION, s. r. o., previedol na žalovanú obchodný podiel v podiele 100 % bezodplatne. Strany uzavreli 6. apríla 2011 dohodou o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predmetom ktorej nebol predmetný obchodný podiel. Následne citoval ustanovenia § 143, § 149 ods. 1, 2, § 149a Občianskeho zákonníka a § 114 ods. 1, § 115 ods. 1 Obchodného zákonníka a konštatoval, že medzi stranami nebolo sporné, že obchodný podiel bol nadobudnutý počas trvania manželstva a to zo spoločných prostriedkov, pričom spoločníkmi obchodnej spoločnosti boli len strany sporu. Z dôvodu, že hodnota obchodného podielu ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov už bola vo výlučnom vlastníctve žalovanej, a teda netvorila predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, žalobu ako nedôvodnú zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu rozsudkom č. k. 12 Co 165/2017-447 z 26. novembra 2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov k hodnote obchodného podielu v obchodnej spoločnosti DÓRA FASHION, s. r. o. so sídlom Orechový rad 6, Komárno, IČO: 36 564 630 vo výške 122 977,- eur tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi na vyporiadanie sumu 61 448,50 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Žalobcovi a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok v sume 3 689,- eur na účet súdu prvej inštancie do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2.1. Konštatoval, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Po zistení, že v občianskoprávnej rovine k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov k obchodnému podielu v dohode medzi stranami zo 4. apríla 2011 nedošlo, uviedol, že súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal s 50 % obchodným podielom žalovanej, ktorý nadobudla počas trvania manželstva zo spoločných finančných prostriedkov. Pokiaľ žalobca bezplatne previedol svoj obchodný podiel na žalovanú, znamená to, že žalovaná na nadobudnutie tohto podielu nevynaložila žiadne spoločné finančné prostriedky. V spore nebolo nad všetky pochybnosti preukázané, že by žalobcovi vyplatila hodnotu obchodného podielu v sume 165 000,- eur, ktorú tvrdenú skutočnosť nepotvrdila ani svedkyňa (ich dcéra). S poukazom na ustanovenie § 150 Občianskeho zákonníka, odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil (§ 388 CSP) a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 61 488,50 eura, čo predstavuje 50 % hodnoty obchodného podielu obchodnej spoločnosti DÓRA FASHION, s. r. o. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP.

2.2. Stranám uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov spoločne a nerozdielne vo výške 3 % z hodnoty 122 977,- eur, t. j. v sume 3 689,- eur (§ 2 ods. 1 písm. b), ods. 3, § 6 ods. 1, § 7 ods. 1, ods. 8, § 8 ods. 4, § 9 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, a položky 6 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) a písm. c) CSP. Namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, pretože podľa jej názoru bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nemožno vyporiadať súdnym rozhodnutím, ak už bolo vyporiadané dohodou medzi manželmi. Pokiaľ aj odvolací súd i napriek uzavretej dohode chcel vyporiadať obchodný podiel žalovanej, mal nielen uložiť povinnosť zaplatiť sumu na jeho vyrovnanie, ale vo výroku tiež rozhodnúť, ktorému z manželov tento podiel prikazuje do výlučného vlastníctva. Za rozhodujúcu právnu otázku pre rozhodnutie vo veci samej zafinovala otázku, či sa dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov musí týkať všetkého ich spoločného majetku existujúceho v čase zániku tohto spoluvlastníctva alebo sa možno platne dohodnúť aj len na čiastočnom vyporiadaní, a teda bezpodielové spoluvlastníctvo manželov bude v konečnom výsledku vyporiadané kombináciou čiastkovej dohody a čiastkovým súdnym rozhodnutím. Podľa jej názoru, existencia platnej dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov bráni vyhovneniu návrhu na jeho vyporiadanie súdnym rozhodnutím, keďže tak platná dohoda, ako aj súdne rozhodnutie sa musia týkať všetkého majetku tvoriaceho bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v čase jeho zániku, aby bolo možné nastoliť súlad so zásadami vyporiadania v zmysle § 150 Občianskeho zákonníka. Z povahy veci preto súd nemôže vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo len k niektorej konkrétnej veci (v danom prípade k obchodnému podielu žalovanej), ale v konaní vždy musí zohľadniť všetok majetok existujúci ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, aj keď sa ohľadne neho bývalí manželia už dohodli a rozdelili si ho. Vo vzťahu k tomuto názoru poukázala na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 83/1998, 2 M Cdo 5/2008, R 27/2007 a sp. zn. 6 Cdo 2/2016, s tým, že zároveň dodala, že ak by tieto rozhodnutia dovolací súd nepovažoval za svoju ustálenú rozhodovaciu prax, treba prípustnosť jej dovolania posúdiť v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Záverom však uviedla, že táto otázka už bola

vyriešená aj opačne, a to v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 147/2011, v ktorom dovolací súd s poukazom na princíp zmluvnej autonómie pripustil platné uzavretie dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov týkajúcej sa aj len časti spoločného majetku a v tejto súvislosti uzavrel, že vzájomná kombinácia jednotlivých spôsobov vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je možná. Existencia týchto dvoch protichodných názorov potom zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Ďalej namietala, že nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vychádza i z nesprávneho vyhodnotenia vzájomnej dohody strán zo 6. apríla 2011, ako len čiastkovej dohody o vyporiadaní ich bezpodielového spoluvlastníctva. Z jej obsahu je zrejmé, že podľa vôle oboch strán išlo o konečnú a definitívnu dohodu o vyporiadaní celého predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov bez nároku na akékoľvek ďalšie finančné vyrovnania. Uvedené vyplýva aj z ďalšieho konania strán, keďže neexistuje rozumný dôvod, prečo by žalobca pred rozvodom manželstva dobrovoľne bezodplatne prevádzal svoj obchodný podiel na žalovanú a následne uzavrel dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov s uvedenou formuláciou, a potom by žiadal o vyporiadanie jej obchodného podielu a domáhal sa nároku na jeho hodnotu samostatnou žalobou s tým, že má ísť o novoobjavený majetok patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z týchto dôvodov považovala žalobu žalobcu za bezpredmetnú. Napokon uviedla, že v rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená jednak otázka, či v dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov musí byť výslovne uvedená každá jednotlivá vec, a jednak otázka, či obchodný podiel (resp. jeho hodnota) vôbec môže byť súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov a predmetom jeho vyporiadania a či ho možno vyporiadať bez toho, aby bol prikázaný jednému z manželov. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne napadnutý rozsudok zmeniť a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť. Uplatnila si nárok na náhradu trov celého konania. Zároveň navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku.

4. Žalobca k dovolaniu žalovanej vo vyjadrení uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu pokladá za vecne správne a dovolacie námietky za neopodstatnené, pretože v súčasnej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu i v občianskoprávnej doktríne prevláda názor, že podmienkou platnosti dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je komplexné vyporiadanie všetkého spoločného majetku, ale účelom jeho vyporiadania je s ohľadom na zásadu zmluvnej voľnosti to, aby čím väčší majetok bol vyporiadaný dohodou a čím menej vecí zostalo medzi manželmi spornými. V dovolaní prezentovaný názor žalovanej treba v súčasnosti považovať za prekonaný. Podľa jeho názoru už bola vyriešená i otázka, či obchodný podiel môže byť predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to v rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 196/2018, podľa ktorého, ak manželia alebo jeden z nich za trvania manželstva nadobudne obchodný podiel zo spoločných prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva, bude aj tento majetok (hodnota obchodného podielu) patriť do ich bezpodielového spoluvlastníctva. Navrhol dovolanie žalovanej ako neprípustné odmietnuť.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti návrhu na odklad vykonateľnosti nezistil splnenie podmienok v zmysle § 444 ods. 1 CSP a preto v súlade s doposiaľ ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné sčasti, ale nie je dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykána v dovolaní.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Pre právnú otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (R 83/2018).

13. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

14. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods.1, 2 a čl. 3 Základných princíпов CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 158/2017, sp. zn. 4 Cdo 95/2017, sp. zn. 5 Cdo 87/2017, sp. zn. 6 Cdo 21/2017 a sp. zn. 6 Cdo 129/2017).

15. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovisk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletině Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

16. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia právnej otázky v zmysle § 431 až § 435 CSP, dovolací súd považoval dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP za procesne prípustné. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Podľa § 143 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občianskeho zákonníka“) v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnenému nástupcovi pôvodného vlastníka.

18. Podľa § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci, živé zvieratá, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty.

19. Podľa § 149 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150. Ak dôjde k vyporiadaniu dohodou, sú manželia povinní vydať si na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali. Ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

20. Podľa § 150 Občianskeho zákonníka pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

21. V preskúmvanej veci dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie vyporiadania bezpodielové spoluvlastníctvo manželov súdnym rozhodnutím v prípade, ak už bolo vyporiadané dohodou. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 83/1998, sp. zn. 2 M Cdo 5/2008, sp. zn. 2 Cdo 168/2005 (R 27/2007) a sp. zn. 6 Cdo 2/2016, ktoré považovala za ustálenú rozhodovaciu prax. Podľa jej názoru sa odvolací súd odklonil od riešenia právnej otázky týkajúcej sa posúdenia, či existencia platnej dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva bráni vyhoveniu návrhu na vyporiadanie súdnym rozhodnutím, ako aj, že platná dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva resp. i prípadné súdne rozhodnutie takúto dohodu nahrádza, sa musí týkať všetkého majetku tvoriaceho bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, ktorý existoval v čase jeho zániku.

22. Podľa predchádzajúcej súdnej praxe bolo vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov platné len vtedy, ak sa týkalo všetkých vecí patriacich do masy bezpodielového spoluvlastníctva (napr. sp. zn. 2 Cdo 83/1998, sp. zn. 2 M Cdo 5/2005). Avšak od účinnosti novely Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 131/1982 Zb. účinnnej od 1. apríla 1983, právna teória pripúšťala výklad, podľa ktorého dohoda o čiastočnom vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je platná s prihliadnutím na zmluvnú voľnosť účastníkov občianskoprávneho vzťahu, ako aj s doplnením § 149 Občianskeho zákonníka o odsek 4 z dôvodu právnej istoty. S účinnosťou od 1. novembra 2008 novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 379/2008 Z. z. bolo ustanovenie § 149 Občianskeho zákonníka doplnené o nový odsek 5, ktorým právna úprava odstránila pochybnosti či právnu neistotu o tom, aký právny režim sa vzťahuje na ten spoločný majetok bývalých manželov, ktorý nebol zahrnutý v dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo v rozhodnutí súdu o vyporiadaní

bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Na tento majetok sa vzťahuje zásada o vyporiadaní uvedená v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka (porovnaj sp. zn. 4 Cdo 147/2011).

23. Obchodný podiel predstavuje práva a povinnosti spoločníka obchodnej spoločnosti, ktoré sú obmedzené len zákonom a spoločenskou zmluvou (§ 114 ods. 1 prvá veta Obchodného zákonníka). Podiel sa oceňuje mierou účasti spoločníka na čistom obchodnom majetku spoločnosti (§ 61 ods. 1 Obchodného zákonníka). Je majetkovým právom ocniteľným v peniazoch a hodnotou, ktorá je obchodovateľná (§ 115 Obchodného zákonníka). Ustanovenie § 143 Občianskeho zákonníka vychádza zo zásady, že všetok majetok, ktorý môže byť predmetom vlastníctva fyzickej osoby (s výnimkou prípadov uvedených v ustanoveniach § 143 a § 143a Občianskeho zákonníka), vrátane majetkových hodnôt akou je i obchodný podiel v obchodnej spoločnosti je spoločným vlastníctvom.

24. Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 168/2005 z 31. marca 2006 vyplýva právny záver, že obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným nadobudnutý manželmi alebo jedným z nich za trvania manželstva a z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva, predstavuje majetok (hodnotu), ktorý sa v rámci konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyporiadava. Pri oceňovaní obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným v rámci vyporiadania sa vychádza z jeho stavu v dobe zániku tohto spoluvlastníctva, avšak z obvyklej ceny v dobe vyporiadania (R 27/2007).

25. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, vymedzená právna otázka týkajúca sa posúdenia zákonných spôsobov (dohodou, rozhodnutím súdu, vyporiadaním zo zákona) vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (§ 149 ods. 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka) bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená (sp. zn. 8 Cdo 196/2018) a napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd pri riešení vymedzenej právnej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 27/2007). Odvolací súd správne vyporiadal majetkovú hodnotu obchodného podielu spoločnosti DÓRA FASHION s. r. o., ktorej výška bola určená znaleckým posudkom č. XX/XXXX k zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozvodom manželstva v konaní vedenom na Okresnom súde Komárne po sp. zn. 10 C 207/2010 s právoplatnosťou od 26. augusta 2010. Žalovaná nadobudla obchodný podiel v spoločnosti bezodplatne v rozsahu 100 % na základe zmluvy o prevode obchodného podielu z 9. júna 2010 (v spise na č. l. 30), s tým, že strany v spore nepreukázali vyporiadanie majetkovej hodnoty obchodného podielu dohodou resp. iným zákonným spôsobom (obdobne aj R 62/1974).

26. K rozhodnutiam najvyššieho súdu na ktoré poukázala žalovaná a to sp. zn. 2 Cdo 83/1998 z 1. marca 1999 (publikované v časopise Zo súdnej praxe 12/1999), sp. zn. 2 M Cdo 5/2005 z 31. augusta 2005 a z nich vyplývajúci právny záver, že dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa musí týkať všetkého majetku tvoriaceho bezpodielové spoluvlastníctvo, ktorý existoval v čase zániku tohto spoločenstva; a dohoda iba o časti bezpodielového spoluvlastníctva by pri súdnom vyporiadaní znemožnila komplexne usporiadať majetkové vzťahy medzi manželmi so zreteľom ku všetkým hľadiskám obsiahnutým v zásadách uvedených v § 149 v spojení s § 150 Občianskeho zákonníka; bol vzhľadom na zmenu právnej úpravy vyplývajúcu z § 149 ods. 4, 5 Občianskeho zákonníka a následnou judikatúrou prekonaný. S poukazom na princíp zmluvnej autonómie je dôvodné za platné považovať uzavretie dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov i vtedy, ak jej obsahom nie je tzv. celá masa majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (sp. zn. 4 Cdo 147/2011).

27. Napokon aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 2/2016 z 29. júna 2016 vyplýva, že dovolací súd vytkol súdom nižších inštancií, že sa nezaoberali aj možnosťou vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov sčasti dohodou a teda aj v kombinácii so súdnym rozhodnutím.

28. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd uvádza, že vo vzťahu k vymedzenej právnej otázke inak totožnej ako aj pri dovolacom dôvode podľa §

421 ods. 1 písm. a) CSP, prípustnosť dovolania nie je daná. Aj samotná dovolateľka poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu týkajúce sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou i súdnym rozhodnutím (napr. sp. zn. 4 Cdo 147/2011, sp. zn. 6 Cdo 2/2016) a preto nemožno dôvodne namietat, žeby vymedzená právna otázka nebola dosiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená.

29. Ani uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP nezakladá prípustnosť dovolania, lebo nastolená právna otázka týkajúca sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva dohodou aj súdnym rozhodnutím, rešpektujúc zásadu zmluvnej voľnosti účastníkov občianskoprávneho vzťahu a zákonné spôsoby vyporiadania tohto spoluvlastníctva, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozdielne riešená.

30. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 168/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2007 pod R 27/2007, vyslovil, že „obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným, nadobudnutý manželmi alebo jedným z nich za trvania manželstva a z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predstavuje majetok (hodnotu), ktorý sa v rámci konania o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyporiadava. Pri oceňovaní obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným v rámci vysporiadania bezpodielového spoluvlastníctva sa vychádza z jeho stavu v dobe zániku tohto spoluvlastníctva, avšak z obvyklej ceny v dobe vyporiadania.

31. Z uvedeného vyplýva, že obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným bude patriť do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak jeden z manželov nadobudol obchodný podiel počas trvania manželstva a ak bol obchodný podiel nadobudnutý aspoň z časti zo spoločných prostriedkov, ktoré sa pretransformovali do obchodného podielu a preto do bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí jeho majetková hodnota. Na vyslovený právny názor nadviazalo aj rozhodnutie sp. zn. 5 Obdo 11/2007 z 25. júna 2008.

32. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 196/2018 z 28. januára 2018 sa dovolací súd vysporiadal s namietanou dovtedy rozdielnou praxou v otázke posúdenia, či obchodný podiel patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov s poukazom na rozhodnutie sp. zn. 6 Obdo 30/2009, v nadväznosti aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý v uznesení z 18. augusta 2015 sp. zn. III. ÚS 399/2015 skonštatoval rozdielnosť rozhodovania dovolacím súdom v tejto otázke. Zdôraznil, že súd rozhodujúci o vyporiadaní obchodného podielu neprikazuje hodnotu obchodného podielu, ale obchodný podiel, ktorý môže byť prikázaný len spoločníkovi obchodnej spoločnosti. Obchodný zákonník ako lex specialis nevyklučuje z masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov obchodný podiel a ani jeho rozsah žiadnym spôsobom nemodifikuje. Subsidiárne sa na tieto vzťahy aplikujú ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 1 ods. 2 druhá veta Obchodného zákonníka).

33. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd považuje za správny právny názor odvolacieho súdu vychádzajúci z judikátu R 27/2007, z rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 147/2011, ako aj sp. zn. 8 Cdo 196/2018 a konštatuje, že pri riešení právnej otázky týkajúcej sa spôsobov vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva (dohodou i súdnym rozhodnutím) v otázke vyporiadania majetkovej hodnoty obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným, nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe a preto dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

34. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

35. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0, vo výroku o trovách konania v pomere 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.